

מכשול ההפרדה באזור הכפר בודרוס

חוות דעת מומחים

אנו החתומות מטה, התבקשנו על ידי עו"ד רונית רובינסון, המייצגת משפחות מכפר בודרוס, לחוות את דעתנו המקצועית בנושא תוואי מכשול ההפרדה הנזכר לעיל. אנו נותנים את חוות דעתנו הרצופה בזה, במקום עדות בבית משפט, ואנו מצהירים בזאת כי ידוע לנו היטב, שלעניין הוראות החוק הפלילי בדבר עדות שקר בבית המשפט, דין חוות דעת זו כשהיא חתומה על ידינו, כדין עדות הניתנת בבית המשפט.

שם המומחה: נילי ברוך (ת.ז. 023870975)

1. השכלה: מוסמכת האוניברסיטה העברית בירושלים בגיאוגרפיה, התמחות בתכנון ערים ואזורים (1999).
2. מקום עבודה: עמותת במקום – מתכננים למען זכויות תכנון, ע"ר, רח' עזה 36 ירושלים.
3. ניסיון מקצועי: משרת מרכז – מתכנן במשרד הפנים, מנהל התכנון (1997-2002). כיום עוסקת ביעוץ מקצועי לקהילות הנתונות בעמדת נחיתות מקצועית, כלכלית או אזרחית בנושא מימוש שוויון זכויות והזדמנויות בתהליכי התכנון; כתיבת חוות דעת מקצועיות בנוגע למדיניות התכנונית, הליכי תכנון ותכניות מתאר.

שם המומחה: אמאל זועבי (ת.ז. 025799867)

1. השכלה: אדריכלית ובונה ערים, בוגרת בצלאל- ירושלים, 2002
2. מקום עבודה: במקום – מתכננים למען זכויות תכנון, ע"ר, רח' עזה 36 ירושלים. משרד רחמימוב אדריכלים ומתכנני ערים בע"מ, ירושלים.
3. ניסיון מקצועי: מרכזת את הפעילות במוקד הסיוע התכנוני בעמותת במקום – מתכננים למען זכויות תכנון. כמו כן עוסקת בהיבטים שונים של תכנון, כגון תכניות מתאר, ריכוז פרויקט תכנון עיר במשרד אדריכלים.

כללי – רקע ותיאור המקום

הכפר בודרוס שוכן באזור מודיעים, בקצה שלוחה בגובה של כ- 200 מטר, דרומית לכביש 453 (מפה מס' 1). הכפר מונה כ- 1500 תושבים. שטח הכפר כ- 5,000 דונם שמתוכם 4,000 דונם הן אדמות חקלאיות. מתוך סך כל האדמות החקלאיות המצויות בבעלות תושבי הכפר, 176.8 דונם יועדו להקמתה של גדר הפרדה (בהתאם לצו תפיסה שמספרו ת/04/42 – רצ"ב), בנוסף לכך, יוותרו כ- 100 דונם מערבית למכשול, כולן נשוא עתירה זו. אדמות אלה מצויות בבעלותן של כעשר משפחות ומהוות את מקור פרנסתן הבלעדי. הן משמשות בעיקר לעיבודים חקלאיים עונתיים ובהם גידולי שדה, גידולי חיטה ודגנים אחרים, בנוסף לכ- 600 עצי זית (ראה תמונה מס' 1 ו-2).

תיאור המרחב לאורכו עובר תוואי מכשול הפרדה

תצורת תוואי מכשול הפרדה בהיותו גדר העוברת במסלול היקפי בשיפולי המדרונות (ראה גיליון פנורמות), מפקיעה מידי תושבי הכפר כ- 176 דונם נוספים, וכן מובלעת שנתרה ממערב לגדר, שלא לצורך ישיר של גדר הפרדה בשטח של כ- 100 דונם. בהתאם לצו תפיסה שמספרו ת/04/42 תוואי מכשול הפרדה מתייחס לשני מקטעים: מקטע צפוני ומקטע דרומי.

שטחו של מכשול הפרדה **במקטע הצפוני** כ- 70 דונם, רוחבו הממוצע 120 מטר. הרכס עליו יעבור מכשול הפרדה מתנשא לגובה של כ- 200 מטר (באותו גובה של הכפר). השטח הנתפס לתוואי המכשול מרוחק כ- 20 מטר מן הנקודה הגבוהה של הרכס ומסלולו עובר בשיפולי המדרון. תוואי הגדר עובר בלב שטחי מרעה נרחבים, ופוגע בעשרות עצי זית. המבנה הטופוגרפי של המדרון עליו עובר התוואי מאופיין באחוזי שיפוע קטנים (מדרון מתון) דבר המקל על רעיית העדרים. (ראה גיליון פנורמות)

שטחו של מכשול הפרדה **במקטע הדרומי** כ- 106 דונם, רוחבו הממוצע 120 מטר. תוואי מכשול הפרדה עובר בשיפולי מדרון בגובה ממוצע של 170 מטר, לרוחבו של רכס המתנשא לגובה של כ- 220 מטר, ומרוחק כ- 50 מטר מפסגת הרכס.

בחלקו הדרומי של המקטע הדרומי תוואי המכשול חוצה מטעי זיתים ובהם כ- 500 עצי זית. בחלק הצפוני והמרכזי עובר התוואי בלב שטח בו מצויים שדות חקלאיים מעובדים בעיבודים עונתיים, ושטחים המשמשים לרעיית צאן. תוואי המכשול סמוך כדי מטרים ספורים לשטחי חקלאות מעובדים הנמצאים לאורך הואדי.

בין השטח שנתפס לתוואי המכשול לבין יער קיים ממערב נותרה מובלעת (שטחה כ- 100 דונם) בלתי נגישה המהווה עתודת קרקע חקלאית לבעליה, תושבי הכפר. הצורך בעתודות קרקע חקלאיות מתחדד לאור העובדה שהגדר תגביל עוד יותר את אפשרות הגישה למקורות פרנסה. (ראה גיליון פנורמות)

עיקרי טענות התושבים

בביקור שערכנו במקום ובמפגש עם תושביו הועלו על ידם הטענות הבאות:

1. שטחו המקורי של הכפר בודרוס היה כ- 25,000 דונם. בשנת 1948 כ- 80% מהם כלומר כ- 20,000 דונם נותרו בשטח ההפקר ולתושבי הכפר נאסרה הכניסה אליהם. לאחר שנת 1967 הופקעו מתושבי הכפר עוד כ- 250 דונם לטובת יער אשר ניטע על ידי הקרן הקיימת לישראל.

תצורת תוואי מכשול ההפרדה, המפקיעה מידי תושבי הכפר 176 דונמים נוספים ויוצרת מובלעת (ראה גיליון פנורמות), שמשמעותה לגבי תושבי הכפר כמשמעות הפקעה **בפועל** של 100 דונם נוספים, שלא יוכלו לעבד חקלאית, היא נדבך נוסף בצמצום מרחב מקורות המחיה של תושבי הכפר.

אף על פי שידוע ממקרים אחרים לאורך תוואי הגדר כי רוחבה הממוצע של גדר ההפרדה נע בין 30 מטר ל- 60 מטר, מוצעת באזור בודרוס, בהתאם לצו תפיסה ת/04/42, רצועה שרוחבה 120 מטר (ראה תצלום אוויר – צו תפיסה).
2. עד תחילת האינתיפאדה, בשנת 2000, עסקו כ- 50% מתושבי הכפר בחקלאות ויתר תושבי הכפר התקיימו מחקלאות כמקור פרנסה משלים. מאז תחילת האינתיפאדה, בשל צמצום מקורות פרנסה אחרים כ- 80% מתושבי הכפר מתקיימים מחקלאות כמקור פרנסה בלעדי.

תוואי מכשול ההפרדה מפקיע מידי תושבי בודרוס שטחי קרקע חקלאיים מעובדים, גידולי שדה ושטחי מרעה, תוך עקירתם של מאות עצי זית. אלה משמשים כמקור פרנסתם העיקרי של תושבי הכפר.

כמו כן, צפויה אף פגיעה ביבולים חקלאיים נוספים עקב מיקומו של המכשול והעבודות הכרוכות בהקמתו בסמיכות כדי מטרים ספורים, מהימצאותם של אלה באזור הואדי. ממרחב פתוח, מאוזן בהיבטיו האקולוגיים, תגרום הגדר לפגיעה במשטר זרימת המים ולהצפת השטחים המעובדים ופגיעה ביבולים באזור הואדי.
3. גדר ההפרדה מרוחקת כ- 50 מטר בלבד מבתיהם של תושבי הכפר. שטח זה מאופיין באחוזי שיפוע נמוכים (30%), אשר על כן, עשויים להוות עתודת קרקע להתפתחות העתידית של הכפר.

הצעת פתרון חלופי למיקום מכשול ההפרדה

לשיקולים לקביעת מיקום המכשול במיקומו הנוכחי אין כל יתרון מן ההיבט של השיקול הטופוגרפי והן מן ההיבט של יצירת "מרחב ביטחון", וזאת מהטעמים הבאים:

1. שליטה טופוגרפית – מיקום המכשול נקבע בשיפוליהם המזרחיים של המדרונות היורדים לכיוון בתי הכפר ושדותיו החקלאיים, בגובה של ממוצע של כ- 170 מטר, ובהפרש אנכי של כ- 20 מטר (מקטע צפוני) ו- 50 מטר (מקטע דרומי) מראש הרכס (ראה גיליון פנורמות). השטח הבנוי של כפר בודרוס ממוקם על רכס שגובהו הממוצע 200 מטר (מפה מס' 1). הגבעות המערביות הסמוכות לכפר, באזור שמורת אדם, גובהן הממוצע 185 מטר (מפה מס' 1). גובהם הממוצע של הרכסים דרומית לכפר באזור יער בן שמן כ- 190 מטר (מפה מס' 1). אשר על כן, אין כל יתרון בהיבט הטופוגרפי בהצבת המכשול במיקומו הנוכחי בהיותו נמוך טופוגרפית (בגובה של 170 מטר) מסביבתו המיידית ואף הרחוקה.
2. יצירת "מרחב ביטחון" - המרחב החופף לכפר בודרוס, ולשטחי מדינת ישראל באזור צפון מערב, מערב ודרום מערב, מהווה מרחב ביטחון לחדירות משטחי הגדה. השטח מאופיין בעשרות אלפי דונמים של שטחי יערות, שמורות טבע, גן לאומי ושטחי אש. בנוסף לשטחים אלה המהווים מרחב ביטחון טבעי, הישובים הסמוכים הנמצאים בשטחי ישראל, מרוחקים כדי 5-6 קילומטרים (בית נחמיה בצפון מערב ומבוא מודיעים בדרום מערב) מהכפר בודרוס, בקו אווירי (מפה מס' 1).

אשר על כן, במקום המכשול המוצע על ידי מערכת הביטחון, הממוקם בשיפולי מדרונות והמרוחק כדי עשרות מטרים מפסגות הרכסים, אנו מציעות לבנות רצועת מכשול בתוואי ליניארי הממוקם לאורך פסגות הרכסים הנמצאות בגובה של כ- 200 – 220 מטר. לתוואי זה, יתרון מן ההיבט הטופוגרפי – בהיותו גבוה מסביבתו. תוואי חלופי זה עובר לאורכה של רצועת היער וחופף לקו הירוק (ראה גיליון פנורמות).

הסדת תוואי המכשול מערבה לאורך הקו הירוק, תצמצם את הפגיעה בשטחים החקלאיים, אלה הנמצאים בתחום רצועת המכשול ואלה העתידיים להיפגע כתוצאה מהעבודות הכרוכות בהקמתו; תצמצם את גודל השטח המופקע מבעליו לטובת המכשול.